

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 32665/2008. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva, a panaszos által benyújtott panasz tárgyában folytatott eljárás során – figyelemmel a Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 84/2008. (IX. 10.) számú állásfoglalása megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

elutasítom.

A határozat ellen a Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdésére, valamint a 109. § (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól. A keresetlevelet a jelen határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani a Fővárosi Bírósághoz a Ket. 109. § (1) bekezdése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése alapján.

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Független Rendészeti Panasztestület
- 3) Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság
- 4) Szegedi Rendőrkapitányság
- 5) Irattár

INDOKOLÁS

I.

A rendelkezésre álló adatok – rendőri jelentések, panasz – alapján az alábbi tényállást állapítottam meg.

A Szegedi Rendőrkapitányság hivatásos állományába tartozó két rendőr járőrszolgálatot látott el 2008. június 7-én, aminek során észlelték, hogy Szegeden a Fülemlüle utcában segédmotoros kerékpárral, bukósisak nélkül közlekedik egy hölgy. Intézkedés foganatosítása céljából a hölgy után mentek a szolgálati gépjárművel, annak megkülönböztető jelzéseit használva.

A hangjelzést észlelve a hölgy menet közben hátrafordult, majd miután meggyőződött róla, hogy rendőrautó megy utána, járművével gyorsítani kezdett. A Fülemlüle utcáról a Rahói utcára, onnan a Vellay I. utcára hajtott rá. A Vellay utca végén (mivel az zsákutca) az utca végén levő betonból készült virágágyás és kerítés között áthajtott és ráfordult a Fülemlüle utcára. A Fülemlüle utcáról a Gizella utcára fordult, majd onnét a Flóra utcára. A Flóra utcába bekanyarodva észlelte a járőr, hogy a hölgy a segédmotoros kerékpárjáról leesett és a földön fekszik.

Ekkor a szolgálatot teljesítő rendőr a szolgálati gépjárművel behajtott a Flóra utcába, megállt és intézkedés alá vonta a hölgyet, mely során elsőként meggyőződött arról, hogy nem sérült meg az esés következtében. Ezután a hölgy személyazonosító igazolványát és a vezetői engedélyét kérte el, melyeket a hölgy – elmondása szerint – nem tartott magánál ezért azokat nem tudta átadni. Tájékoztatta a rendőr az intézkedés alá vont személyt, hogy személyazonossága megállapítása érdekében előállítja őt a Szegedi Rendőrkapitányságra. A hölgy erre azt válaszolta, hogy nem megy a rendőrrel, ne szórakozzanak vele, mert ő nem csinált semmit, e közben mobiltelefonját elővette és telefonálni kezdett a vele szemben foganatosított intézkedés során. A rendőr többszöri felszólítása ellenére nem akart a rendőrkapitányságra menni és a telefonálást folytatta. A hölgy elmondása szerint az élettársát akarta hívni. A rendőr közölte vele, hogy az előállítás során a rendőrkapitányságon joga és lehetősége nyílik bármely hozzátartozója értesítését kérni. A hölgy elmondta, hogy őt mindez nem érdekli, akkor is telefonál és nem megy a rendőrkapitányságra.

Ezek után a rendőr többször a „A törvény nevében!” szavak előrebocsátásával felszólította, egyben figyelmeztette a hölgyet, hogy az előállítását testi kényszer, illetve bilincs alkalmazásával fogja végrehajtani, ha ellenszegül.

A figyelmeztetések ellenére a hölgy továbbra sem tett eleget a rendőri felszólításnak, ezért a rendőr az intézkedés alá vont bal karján karkulcsot alkalmazva az út melletti drótkerítéshez vezette, ahol bilincset alkalmazott kezeinek hátra helyzetben történő bilincselésével. A panaszos elmondása szerint megijedt a kényszerítő eszköz alkalmazása során. Ezután a segédmotoros kerékpár vázszámát leolvasta a rendőr, majd ezt követően a szolgálati gépjárműbe ültette az intézkedés alá vont hölgyet, ezután pedig jelentési kötelezettségét teljesítette az ügyeletvezetői szolgálat felé. Az ügyeletvezető utasította az intézkedő rendőrt, hogy a baleset-helyszínélő kollégákat várja meg.

Ekkor a helyszínre érkezett a magát az eljárás alá vont személy élettársaként bemutató úr, aki emelt hangon megfenyegette az intézkedő rendőröket, hogy elintézi, hogy ne legyenek sokáig rendőrök, illetve, hogy nem lesz rajtuk mindig egyenruha, és nagyon meg fogják ezt bántani. Azt is közölte ez az úr, hogy két jó barátja tanúsítani fogja, hogy mindent látott, csak nem akartak kiszállni az autóból.

Ezután egy idős házaspárt felkért az intézkedő rendőrrjárőr, hogy a segédmotoros kerékpár átvizsgálásánál hatósági tanúként működjenek közre. A kérést a házaspár vonakodva

teljesítette, mivel az eljárás alá vont személy élettársaként bemutatkozó úr, figyelmeztette őket, hogy az egész intézkedés jogszerűtlen, nem más, mint rendőri túlkapás. A jármű átvizsgálása megtörtént, szabálysértésre vagy bűncselekményre utaló tárgyak nem kerültek elő.

A balesethelyszínelő időközben végzett a feladatával, a segédmotoros kerékpárt az intézkedő rendőrök biztonságba helyezték, és végrehajtották az előállítását. Az előállítás során Panaszos megkapta a jogorvoslati jogról, valamint az előállítás várható időtartamáról történő tájékoztatást, illetve jogorvoslati joga érvényesítését biztosították, így jegyzőkönyvbe mondta panaszát.

Megállapítást nyert, hogy az esés valamint a bilincs alkalmazása során megsérült a csuklója, ezért őt az Újklínika traumatológiai osztályára szállították, ahol sérüléseit ellátták. A vizsgálatot illetve az egészségügyi ellátást végző orvos által kiállított igazolás szerint 8 napon belül gyógyuló hámsérülés volt található a panaszos karján. Erről az orvos igazolást állított ki a rendőrség részére.

A panaszos panaszában az alábbi rendőri intézkedést kifogásolja:

- Az intézkedő rendőrök durván bántak vele, hátracsavarták a kezét és nekiszorították a kerítésnek, majd szorosan megbilincseltek.

A panaszos elmondása szerint a fenti módon végrehajtott intézkedésre nem adott okot, azt indokolatlannak tartja.

Az alábbiakban részletezett indokok alapján megállapítottam, hogy panasz megalapozatlan.

II.

A Panasztestület a panaszos által 2008. június 7-én előterjesztett panaszát megvizsgálta és a fent hivatkozott állásfoglalásában azt megalapozottnak találta. A Panasztestület a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: Alkotmány) XII. fejezet 55. § (1) bekezdés szerinti szabadsághoz fűződő jog sérelmét állapította meg, illetve megállapított a testi épséghez fűződő alapjogi sérelmet is.

A megállapított tényállás szerint a panaszost felszólították személyazonosító okmánya, valamint vezetői engedélye átadására, amit a panaszos nem teljesített mivel elmondása szerint azok nem voltak nála az intézkedéskor. Ezt követően az intézkedő rendőr az Rtv. alapján¹ a panaszos előállítására mellett döntött, mely döntést közölte az intézkedés alá vonttal. a panaszos a rendőr előállításra vonatkozó intézkedésével szembeszegülve többször kijelentette, hogy ő nem megy a rendőrkapitányságra. A rendőr, hogy intézkedésének nyomatékot adjon, a Rtv. alapján² a Rendőrség Szabályzatában foglalt módon³ tájékoztatta a panaszost,

¹ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 33. § (2) bekezdése a) pontja szerint „a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;”

² A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 61. § (1) bekezdés szerint „a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet - ha az eset körülményei lehetővé teszik - előzetesen figyelmeztetni kell.”

hogy ellenszegülése megtörésére testi kényszerrel illetve bilincset fog alkalmazni az előállítás foganatosítása végett. Ezek után a törvényben kimerítően felsorolt feltételeknek⁴ - melyeket a Szolgálati Szabályzat példálózó felsorolásával részben pontosít⁵ - megfelelően a kilátásba helyezett testi kényszerrel alkalmazva megtörtént a panaszos bilincselése. A panaszos által sérelmezett mód, ahogy a rendőrök a testi kényszerrel kiviteleztek, megfelel a szakmai követelményeknek, mivel ellenszegült, menekülését megakadályozandó egy kerítéshez szorítva lefoglalták. Ezután balkezén karkulcsot alkalmazva először bal karját, majd – a karkulcs alkalmazása hatására a jobb karját önként hátraadó panaszos jobb karját – elsősorban a szállítás során esetleges szökésének megakadályozása érdekében hátra bilincseltek. Az intézkedés eredményességének érdekében nyilvánvaló, hogy az ellenszegülés testi kényszerrel való megtörésének mindig végleges jelleggel, további rendőri beavatkozás igénye nélkül kell megvalósulnia. Ellenkező esetben a rendőröknek folyamatosan az ellenszegülés megakadályozásával kellene foglalkozniuk érdemi intézkedési lehetőség nélkül. Jelen esetben éppen a biztonságos intézkedés lefolytatásának lehetőségét teremtették meg a folyamatosan ellenszegülő panaszos megbilincselésével, ezzel együtt elkerültek egy, az emberi méltóságot érintő hosszabb dulakodást is. Ez után érkezett a helyszínre a magát a panaszos élettársának kiadó személy, akinek fenyegető fellépésére tekintettel a panaszos személyazonossága egyszerűbb módon való tisztázásának lehetőségei nyilvánvalóan nem álltak fenn. Így a hatályos szabályozásnak megfelelően⁶ az előállítás nem volt mellőzhető, az intézkedő rendőrök – helyesen – végrehajtották azt.

Az intézkedés során a szakmailag indokolt fokozatú kényszerítőeszközöket alkalmazták az intézkedő rendőrök, annak szükséges időtartamáig.

Az előállítás során szükségessé vált orvosi vizsgálat szerint a panaszos a segédmotoros kerékpárról történő leesése, illetve a bilincselés okán, 8 napon belül gyógyuló hámsérülést szenvedett. A kényszerítőeszköz alkalmazásával összefüggő súlyosabb, illetve indokolatlan

³ A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 4. § (3) szerint „ha az intézkedés alá vont a rendőr felszólításának nem tesz eleget, az intézkedő rendőr »A törvény nevében!« felszólítással figyelmezteti, hogy szigorúbban lép fel.”

⁴ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 47. § szerint „a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszerrel) alkalmazhat.” Ugyanezen törvény 48. § c) illetve d) szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására, illetve ellenszegülésének megtörésére.

⁵ A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 60. § (1) bekezdése szerint „bilincselés alkalmazása különösen az alábbiakban indokolt:
a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincselés alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.”

⁶ A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 43. § (1) bekezdése szerint „az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor.”

bántalmazásból – így szakszerűtlen bilincs alkalmazásából – eredő sérülést a panaszos testén a vizsgálatot végző orvos nem talált.

A kényszerítőeszközök alkalmazása során tehát érvényre jutott a jogszabályban meghatározott⁷ testi épséghez fűződő jog lehetőség szerinti tiszteletben tartása az arányosság követelménye.

A fentiek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

III.

A Panasztestület megállapításaival az alábbiakban ismertetett indokok alapján nem értek egyet.

Meg kívánom jegyezni, hogy egy-egy rendőri intézkedés jogi megítélése során – ahogy annak kivitelezésekor is –, tartózkodni kell az automatizmustól, komplex, minden körülményre kiterjedő megközelítés indokolt. A jelen panasz tárgyát képező rendőri intézkedés annyiban rendkívüli, hogy az intézkedés kezdetétől a panaszos jogellenes cselekményével folyamatosan ki kívánta vonni magát a rendőri ellenőrzés alól. Ezen információk birtokában, az eset nem vizsgálható úgy, mint egy „egyszerű” igazoltatás, amelynek egyetlen célja a személyazonosság megállapítása volt. Jelen esetben felmerült a kérdés, hogy a panaszos miért menekült a rendőr elől, miért nem akarta magát a rendőri intézkedésnek alávetni. A kérdés megnyugtató, teljes körű tisztázása és a menekülés ténye alaposabb vizsgálatot tett szükségessé, kizárva ezzel az előállításra vonatkozó opportunistá rendelkezések (lásd.: 5. l. l. jegyzet) alkalmazását.

1. Az arányosság törvényi követelményének jobban megfelelő megoldás választásának elmulasztása.

A Rtv. lehetőséget biztosít azon személyek előállítására, akik az igazoltatás során személyazonosságukat hitelt érdemlően igazolni nem tudják. A rendőr mérlegelheti tehát, hogy a személyazonosság megállapítása érdekében alkalmazza az előállítást, avagy mivel az eset összes körülményeiből egyéb intézkedésre nem lát jogalapot, így az egyéb módon történő – más ismert személy általi – igazolást elfogadja⁸. Jelen esetben a panaszos magatartásából az intézkedő rendőr – helyesen – arra következtetett, hogy esetleges további intézkedések megtétele is szükségessé válhat, így az addig magát a rendőri intézkedés alól kivonni szándékozó panaszost, egy ismert személy igazolása alapján sem engedte volna el a helyszínről.

A Panasztestület azon állítása, hogy a rendőrök meg sem kérdezték a panaszost, hogy hajlandó-e magát igazolni annyiban pontosításra szorul, hogy a panaszost az intézkedő

⁷ A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 57. § (2) bekezdése szerint „a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.”

⁸ A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 29. § (2) bekezdése szerint a rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

rendőrök felszólították a személyazonosító okmányának, valamint vezetői engedélyének átadására. A panaszos azokat nem adta át. A jelenlegi esethez hasonló intézkedési helyzetekben, amikor rendőri intézkedés egyetlen célja a személyazonosság megállapítása, az intézkedő rendőrök más személy igazolását elfogadják. Tehát a panasz tárgyává tett rendőri intézkedés során nem az előállítás automatizmusa érvényesült, a panaszos előállítása a kisebb számú kivételhez tartozik.

2. *A lefogáshoz, bilincseléshez vezető események minden bizonnyal elkerülhetők lettek volna, A testi kényszer illetve a bilincs alkalmazásának feltételei csak formálisan álltak fenn*

A Panasztestület azon megállapítása, hogy a panaszos ijedtségét az előállítás ténye váltotta ki elsősorban, nem állja meg a helyét, hiszen már az intézkedést megelőzően menekülni kezdett a rendőr elől.

Az a megközelítés pedig, hogy a rendőri mérlegelés esetén, ha a magát a panaszos élettársának kiadó személy igazolását elfogadja, akkor a lefogáshoz és bilincseléshez vezető események elkerülhetők lettek volna, félreértést sugall. Egyrészt jogi és szakmai szempontból, hiszen a magát a panaszos élettársának kiadó személy azután érkezett a helyszínre, hogy a panaszossal szemben a testi kényszer, illetve a bilincset alkalmazták. Másrészt az intézkedő rendőr, mielőtt az előállításról dönt, annak törvényi feltételeit mérlegeli, amennyiben pedig – mint a jelen ügyben is – az intézkedés alá vont személy ellenállásának megtörése válik szükségessé, és kényszerítő eszköz alkalmazásáról dönt, ezt megelőzően annak szintén törvényi feltételeit vizsgálja, és azt a jogszabályi előírásoknak megfelelően alkalmazza. Nem tekinthet el ezért a rendőr az előállítástól azt mérlegelve, hogy mi lesz, ha a sorozatos jogsértést elkövető, az intézkedésnek ellenszegülő személy félelmét és ellenállását fokozza az előállítás ténye. Az ilyen, vagy bármely okból kifejtett ellenszegülést a rendőr határozottan, a Rtv.-ben foglalt kényszerítőeszköz(ök) alkalmazásával megtöri, és intézkedésének érvényt szerez.

Ellentmondásos a Panasztestület azon megállapítása, hogy „*A bilincseléssel összefüggésben – amint az eset körülményeinek leírásából is kiderül, formálisan itt is fennálltak az Rtv. 47. § és 48. § c) – d) pontjai alkalmazásának feltételei – bár a Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdésében felsorolt különös megbilincselési okok közül egyiknek sem feleltethető meg a konkrét eset.*” Később a Panasztestület megállapítja, hogy „*Ilyen körülmények között a panaszos – egyébként is passzív magatartásában megnyilvánuló – ellenszegülése minden bizonnyal megtörhető lett volna mindössze testi kényszer alkalmazásával is, így a Testület azt állapította meg, hogy a bilincselésnek a jogszabály feltételei nem álltak fenn.*”

Mivel a határozatom korábbi részében jogszabályi hivatkozással alátámasztva indokoltam a panasz tárgyává tett rendőri intézkedés során alkalmazott testi kényszer és bilincs jogszerűségét, ehelyütt, csak a Panasztestület azon szóhasználatára reagálok, miszerint a kényszerítő eszközök alkalmazásának feltételei „formálisan” álltak fenn.

Tény, hogy a panasz tárgyává tett rendőri intézkedés során a kényszerítő eszközök alkalmazásának törvényi feltételei fennálltak mert az eljárás alá vont személy többször kinyilvánította ellenszegülésre irányuló szándékát. Ez a tény, pedig nem kezelhető formalitásként.

Az Alkotmánybíróság döntése nyomán több esetben módosultak a Rtv. VI. fejezetében foglalt rendelkezések, ez is biztosítja, hogy azok az Alkotmánynak mindinkább megfeleljenek. Álláspontom szerint a Rtv. kényszerítő eszközökre vonatkozó rendelkezései, az Alkotmány alapjogokat deklaráló fejezete előírásainak megfelelnek, az alkotmányos alapjogok jogszerű korlátozásának szigorú és zárt rendjét rögzítik. A Rtv. ezen rendelkezéseinek betartásával történő alapjogsértés valószínűsége igen csekély. A vizsgált esetben ilyen nem valósult meg.

A Rendőrségnek továbbra is célja, hogy a jövőben az állampolgárok által benyújtott panaszok alapján kidolgozott testületi állásfoglalások figyelembevételével az intézkedések törvényessége, szakszerűsége, kulturáltsága folyamatosan javuljon.

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezet 55. § (1) bekezdése;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100.§ (1) bekezdés a) pontja valamint a 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény VI. fejezete, 92. § (1) bekezdése, a 93/A § (7) és (9) bekezdései;
- a Rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 57. § - 60.§-ai;

Budapest, 2008. október 13.

Dr. Bencze József r. altábornagy
sk.